

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

(повне найменування головного закладу вищої освіти)

Відокремлений структурний підрозділ «Фаховий коледж

Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича»

(повна назва відокремленого структурного підрозділу)

Циклова комісія

правничих дисциплін

(назва циклової комісії)

“ПОГОДЖЕНО”

Завідувач

Юридичного відділення

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Заступник директора

з навчально-методичної роботи

(підпис) *С.Л. Флорескул-Світова*
(ініціали та прізвище)

(підпис) *М.Я. Дерев'янчук*
(ініціали та прізвище)

“ ____ ” _____ 20 ____ року

“ ____ ” _____ 20 ____ року

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

“Право соціального захисту”

(вказати назву навчальної дисципліни (іноземною, якщо дисципліна викладається іноземною мовою))

вибіркова

(вказати: обов'язкова/вибіркова)

Освітньо-професійна програма

“Право”

(назва освітньо-професійної програми)

Спеціальність

081 “Право”

(код і назва спеціальності)

Галузь знань

08 “Право”

(код і назва галузі знань)

Освітньо-професійний ступінь

фаховий молодший бакалавр

(назва освітньо-професійного ступеня)

Мова навчання

українська

(вказати: на якій мові читається предмет)

Чернівці, 2020 рік

Силабус навчальної дисципліни _____ **“Право соціального захисту”**

(назва навчальної дисципліни)

складений відповідно до освітньо-професійної програми

“Право”

(назва освітньо-професійної програми)

затвердженої Вченою радою Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (Протокол № 5 від «25» травня 2020 року) та введеної в дію наказом ректора №142 від «27» травня 2020 року.

Розробники: (вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені (педагогічні) звання)

викладач вищої кваліфікаційної категорії, д.п.н., доц. О.Ю. Докаш

Профайл викладача (-ів)

E-mail

Сторінка курсу в Moodle

Консультації

<http://college-chnu.cv.ua/article/5f881b83d6f28212d7d8b02f>

o.dokash@chnu.edu.ua

<https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=2605>

четвер з 14:30 до 16:30

Силабус навчальної дисципліни обговорено та узгоджено на засіданні циклової комісії

правничих дисциплін

Протокол № _____ від “ _____ ” _____ 20__ року

Голова циклової комісії

(підпис)

Н.С. Попельницька

(ініціали та прізвище)

Схвалено Методичною радою ВСП «Фаховий коледж ЧНУ імені Юрія Федьковича»

Протокол № _____ від “ _____ ” _____ 20__ року

Голова методичної ради

(підпис)

О.Я. Білокрила

(ініціали та прізвище)

ПЕРЕЗАТВЕРДЖЕНО

Протокол № _____ від _____, 20__ р.

(підпис)

(ініціали та прізвище голови ЦК)

Протокол № _____ від _____, 20__ р.

(підпис)

(ініціали та прізвище голови ЦК)

Протокол № _____ від _____, 20__ р.

(підпис)

(ініціали та прізвище голови ЦК)

1. Загальні відомості про дисципліну

Анотація. Право соціального захисту є невід'ємною складовою системи національного права України, що призначена для регулювання пенсійного забезпечення громадян, забезпечення їх соціальними допомогами, компенсаційними та страховими виплатами, а також регулювання соціального оослужування в різних його видах.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є система соціальних правовідносин, що виникають, змінюються та припиняються між суб'єктами у сфері соціального захисту та забезпечення.

Рівень професійної підготовки сучасного фахівця значною мірою залежить від рівня освоєння ним теоретичної бази, вміння застосувати теоретичні знання по відношенню до практичних ситуацій, ступеня правової культури. Формування сучасного правового мислення не може відбуватися саме по собі. Цьому процесу має сприяти цикл дисциплін, серед яких одне з чільних місць займає дисципліна «Право соціального захисту».

Мета викладання навчальної дисципліни «Право соціального захисту» полягає в отриманні студентами теоретичних знань у сфері соціального захисту та забезпечення; набутті практичних навичок застосування правових норм, що регламентують ці відносини; формуванні правосвідомості та правової культури у майбутніх юристів; підготовці професіоналів, здібних самостійно і грамотно орієнтуватись у сучасних соціально-забезпечуваних правовідносинах, приймати виважені та обґрунтовані рішення в рамках своєї професійної компетенції.

Завданнями вивчення дисципліни є:

вивчення студентами основних категорій, принципів та інститутів права соціального захисту; напрямків правового регулювання відносин у сфері соціального захисту; ознайомлення із системою чинного законодавства про соціальне забезпечення та соціальний захист та набуття навичок роботи з нормативними актами; з'ясування підстав та умов виникнення, зміни та припинення соціально-забезпечувальних правовідносин; вміння вирішувати практичні ситуації у сфері соціального захисту та забезпечення.

Пререквізити: основою для вивчення дисципліни «Право соціального захисту» є такі дисципліни, як «Теорія держави і права», «Конституційне право України», «Трудове право». Окрім цього, для повного розуміння питань, що вивчаються навчальною дисципліною, велике значення мають знання, отримані студентами під час вивчення дисциплін «Адміністративне право», «Цивільне та сімейне право».

Результати навчання.

Після вивчення дисципліни студент набуває:

Загальні компетентності (ЗК)

- здатність застосовувати знання в професійній діяльності у стандартних та окремих нестандартних ситуаціях;
- уміння планувати та організовувати свою професійну діяльність;
- знання і розуміння предмету та характеру професійної діяльності, природи етичних стандартів та здатність діяти на їх основі;
- вміння працювати самостійно, проявляти добросовісність, дисциплінованість, пунктуальність та відповідальність, а також працювати в команді колег за фахом;
- здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК)

- знання засад і доктрин національного права, а також змісту правових інститутів таких фундаментальних галузей права, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, сімейне, трудове право, господарське право, кримінальне і кримінальне процесуальне право;
- навички реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права;
- уміння застосовувати знання у практичній діяльності при моделюванні правових ситуацій;
- здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти;
- здатність аналізувати правові проблеми та формувати правові позиції;
- здатність застосовувати юридичну аргументацію.

Програмними результатами навчання є здатність студентів:

- проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел;
- формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми;
- давати короткий висновок щодо окремих проблем з достатньою обґрунтованістю;
- викладати матеріал з певної проблематики таким чином, щоб розкрити зміст основних питань;
- вільно використовувати для професійної діяльності доступні інформаційні технології і бази даних;
- застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки;
- надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях.

Після опанування дисципліни студент повинен **знати**:

- особливості права соціального захисту як самостійної галузі права, систему, структуру і загальні положення права соціального захисту в Україні;
- **принципи і джерела права соціального захисту**;
- особливості механізму виникнення, зміни та припинення правовідносин та види юридичної відповідальності в сфері соціального захисту;
- суб'єкти права соціального захисту та їх правовий статус;
- **організаційно-правові форми та види соціального захисту в Україні**;
- поняття та класифікацію соціальних ризиків;
- систему страхового пенсійного забезпечення;
- правове регулювання спеціальних пенсій;
- види та правове регулювання страхових допомог та державних соціальних допомог;
- соціальні пільги та соціальне обслуговування.
- засоби регулювання та захисту при порушенні діючого законодавства з права соціального захисту;
- основні нормативно-правові акти, які врегульовують відносини у сфері соціального захисту в цілому та соціального захисту зокрема;
- проблеми та напрямки вдосконалення соціального законодавства в ринкових умовах.

вміти:

- розрізняти відносини, що регулюються правом соціального захисту, та відносини, що регулюються іншими галузями права; користуватись правовою термінологією;
- застосовувати на практиці, узагальнювати і аналізувати нормативно-правовий матеріал даної галузі права;
- давати правильну юридичну кваліфікацію конкретним соціально-забезпечувальним відносинам;
- формулювати правові питання, що впливають із конкретної ситуації; орієнтуватись в змінах та доповненнях до законодавства права соціального захисту України, яке знаходиться у стані реформування;
- приймати виважені рішення у відповідності до норм права соціального захисту; надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях; застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях.

2. Опис навчальної дисципліни

2.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни “Право соціального захисту”						
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Вид підсумкового контролю
			Кредитів	Годин	Модулів	
Денна	4	7-8	3	90	2	ЗАЛІК

2.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

№ за/п	Теми	Усього годин
МОДУЛЬ 1 Загальна частина права соціального захисту		
1.	Тема 1. Право соціального захисту як самостійна галузь права	9
2.	Тема 2. Принципи і джерела права соціального захисту	9
3.	Тема 3. Правовідносини у сфері соціального захисту. Юридична відповідальність	9
4.	Тема 4. Організаційно-правові форми та види соціального захисту в Україні	9
5.	Тема 5. Соціальні ризики	9
Разом за модулем 1		45
МОДУЛЬ 2 Особлива частина права соціального захисту		
6.	Тема 6. Система страхового пенсійного забезпечення	10
7.	Тема 7. Правове регулювання спеціальних пенсій	8
8.	Тема 8. Страхові допомоги	9
9.	Тема 9. Державні соціальні допомоги	9
10.	Тема 10. Соціальні пільги та соціальне обслуговування	9
Разом за модулем 2		45
Усього за курс		90

2.2.1. Теми лекційних занять

№ за/п	Назва теми
1.	Право соціального захисту як самостійна галузь права
2.	Принципи і джерела права соціального захисту
3.	Правовідносини у сфері соціального захисту. Юридична відповідальність
4.	Організаційно-правові форми та види соціального захисту в Україні
5.	Соціальні ризики
6.	Система страхового пенсійного забезпечення
7.	Правове регулювання спеціальних пенсій
8.	Страхові допомоги
9.	Державні соціальні допомоги
10.	Соціальні пільги та соціальне обслуговування

2.2.2. Теми семінарських занять

№	Назва теми
1	Тема 1. Право соціального захисту як самостійна галузь права 1. Право соціального захисту як галузь національного права. 2. Предмет права соціального захисту. 3. Особливості врегульованих нормами права моделей суспільних відносин у сфері соціального захисту. 4. Функції права соціального захисту. 5. Система права соціального захисту. Співвідношення системи права соціального захисту та системи законодавства про соціальне забезпечення. 6. Право соціального захисту як наука і навчальна дисципліна.
2	Тема 2. Принципи і джерела права соціального захисту 1. Поняття, ознаки, значення та види принципів права соціального захисту. 2. Зміст галузевих принципів права соціального захисту. 3. Внутрішньогалузеві принципи права соціального захисту. 4. Джерела права соціального захисту: поняття, зміст, види. 5. Поняття форм права соціального захисту та їх класифікація. 6. Міжнародно-правові акти як форма права соціального захисту. 7. Національні нормативно-правові акти як форма права соціального захисту.
3	Тема 3. Правовідносини у сфері соціального захисту. Юридична відповідальність 1. Поняття, основні ознаки, види правовідносин у сфері соціального захисту. 2. Суб'єкти правовідносин у сфері соціального захисту. 3. Об'єкти правовідносин у сфері соціального захисту. 4. Зміст соціально-забезпечувальних правовідносин. 5. Окремі види правовідносини у сфері соціального захисту. 6. Страховий і трудовий стаж та вислуга років як юридичні факти в праві соціального захисту. 7. Юридична відповідальність у праві соціального захисту та її види.

4	<p>Тема 4. Організаційно-правові форми та види соціального захисту в Україні</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та види організаційно-правових форм соціального захисту. 2. Поняття загальнообов'язкового державного соціального страхування та його види. 3. Державний соціальний захист. 4. Недержавний соціальний захист: види особистих заощаджень на «старість» та недержавне пенсійне забезпечення. 5. Особисте страхування. Страхування життя, страхування від нещасного випадку та медичне страхування. 6. Соціальний пакет підприємства (установи, організації). 7. Довічне утримання. Родинна підтримка. 8. Благодійність, волонтерська діяльність та гуманітарна допомога.
5	<p>Тема 6. Система страхового пенсійного забезпечення</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Структура системи страхового пенсійного забезпечення в Україні. 2. Суб'єкти права на отримання пенсії із солідарної пенсійної системи. 3. Страховий стаж у солідарній системі. 4. Порядок визначення заробітної плати (доходу) для обчислення пенсій. Призначення, перерахунок та виплата пенсій. 5. Пенсії за віком. 6. Організація і порядок здійснення управління в солідарній системі. 7. Кошти Пенсійного фонду.

2.2.3. Теми практичних занять

№	Назва теми
1	Соціальні ризики - розв'язування завдань та ситуаційних вправ
2	Правове регулювання спеціальних пенсій - розв'язування завдань та ситуаційних вправ
3	Страхові допомоги - розв'язування завдань та ситуаційних вправ
4	Державні соціальні допомоги - розв'язування завдань та ситуаційних вправ
5	Соціальні пільги та соціальне обслуговування - розв'язування завдань та ситуаційних вправ

2.2.4. Самостійна робота

№	Назва теми
1	<p>Тема 1. Право соціального захисту як самостійна галузь права</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Право громадян України на соціальне забезпечення. Конституція України про право особи на соціальний захист. 2. Соціальний захист як одна з основних функцій соціальної держави. Поняття та складові соціального захисту. 3. Співвідношення понять соціальне забезпечення та соціальний захист. 4. Історичні відомості про виникнення і розвиток соціального захисту в Україні та його правове регулювання. 5. Право соціального захисту України - одна з провідних галузей національної системи права. 6. Правове регулювання відносин щодо соціального захисту в сучасних умовах, поява нових організаційно-правових форм та соціальних інститутів, формування недержавної системи соціального захисту. 7. Право соціального захисту в системі права України. 8. Систематизація законодавства про соціальне забезпечення.

2	<p style="text-align: center;">Тема 2. Принципи і джерела права соціального захисту</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поширення права соціального захисту на всіх громадян незалежно від громадянства, форми та виду суспільно-корисної діяльності. 2. Здійснення соціального захисту на рівні не нижче встановлених у державі соціальних стандартів. Здійснення забезпечення у випадку настання соціального ризику. 3. Універсальність соціального захисту. Державна гарантованість права на соціальний захист. 4. Принцип справедливості та неупередженості. Принцип поєднання солідарної та індивідуальної відповідальності. 5. Диференціація умов та обсягів соціального захисту. Принцип ефективності. Адресний характер соціального захисту. 6. Локальні нормативні правові акти як форма права соціального захисту. 7. Генеральні, галузеві та регіональні угоди та колективні договори. Акти соціального партнерства. 8. Судова практика як джерело права соціального захисту. Колізії в праві соціального захисту.
3	<p style="text-align: center;">Тема 3. Правовідносини у сфері соціального захисту. Юридична відповідальність</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Структура соціально забезпечувальних правовідносин. 2. Умови виникнення соціально-забезпечувальних правовідносин. Юридичні факти в праві соціального захисту. 3. Уповноважені державою органи та організації як суб'єкти соціально-забезпечувальних правовідносин: а) державні органи; б) соціальні фонди; в) інші державні організації, підприємства та установи. 4. Правова природа страхових соціальних фондів. Територіальні центри. Медико-соціальні експертні комісії. 5. Кількісні та якісні характеристики страхового стажу. Загальний страховий стаж. Періоди, що зараховуються до стажу роботи. Час перебування на інвалідності. 6. Правила обчислення стажу. Особливості обчислення страхового стажу з окремих видів загальнообов'язкового державного соціального страхування. Порядок підтвердження стажу за чинним законодавством. 7. Поняття та види відповідальності за порушення законодавства про соціальний захист.
4	<p style="text-align: center;">Тема 4. Організаційно-правові форми та види соціального захисту в Україні</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та значення соціального страхування в системі соціального захисту. Відмінність соціального страхування від цивільно-правового договору страхування. 2. Поняття страховиків та страхувальників. 3. Страховий випадок як об'єкт загальнообов'язкового державного соціального страхування. 4. Відповідальність платників обов'язкових страхових внесків за ухилення від реєстрації і сплати внесків. 5. Асигнування з бюджету як організаційно-правова форма соціального захисту.

5	<p style="text-align: center;">Тема 5. Соціальні ризики</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ознаки соціального ризику як інституту права соціального захисту. 2. Класифікація соціальних ризиків: за критерієм організаційно-правової форми соціального захисту та за змістом. 3. Об'єктивно-фізіологічна та об'єктивно-юридична непрацездатність (реальна та презюмована). 4. Повноваження Державної служби зайнятості. 5. Державні соціальні стандарти та соціальні гарантії у сфері права соціального захисту. 6. Мета та принципи встановлення державних соціальних нормативів та гарантій. Прожитковий мінімум - базовий соціальний стандарт. 7. Проблеми та перспективи розвитку законодавства України про соціальний захист.
6	<p style="text-align: center;">Тема 6. Система страхового пенсійного забезпечення</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Пенсійна система України: поняття та напрямки реформування. 2. Органи управління пенсійною системою. 3. Сучасний стан та проблеми застосування пенсійного законодавства України. Загальна характеристика основних законів, що регулюють пенсійні відносини в Україні. Мінімальна пенсія в Україні. 4. Право особи на пенсійне забезпечення: суб'єкти, зміст, гарантії. Принципи пенсійного забезпечення. 5. Право добровільної участі у системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування. 6. Правове положення Накопичувального пенсійного фонду. 7. Адміністрування недержавного пенсійного фонду. 8. Управління активами та зберігач недержавних пенсійних фондів. 9. Пенсійні активи. Звітність та оприлюднення інформації щодо недержавного пенсійного забезпечення.
7	<p style="text-align: center;">Тема 7. Правове регулювання спеціальних пенсій</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Пільгові підстави на пенсію за віком. 2. Списки виробництв, робіт, професій, посад, затверджені Кабінетом Міністрів України, що дають право на пільгову пенсію за віком. 3. Пенсійне забезпечення наукових (науково-педагогічних) працівників. 4. Правове регулювання пенсій за особливі заслуги перед Україною. 5. Пенсії особам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи.
8	<p style="text-align: center;">Тема 8. Страхові допомоги</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Допомоги Фонду соціального страхування України, що надаються у зв'язку із стійкою втратою працездатності. 2. Страхова виплата потерпілим особам, що виплачується під час їх реабілітації. 3. Страхові допомоги сім'ї потерпілого від нещасного випадку на виробництві чи професійного захворювання у випадку його смерті.

9	<p style="text-align: center;">Тема 9. Державні соціальні допомоги</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальна характеристика законодавства про державні соціальні допомоги. 2. Загальні правила призначення та виплати державних соціальних допомог. Принципи, за якими виплачуються державні соціальні допомоги. 3. Органи, що призначають державні допомоги. Джерела виплат. Відповідальність за недотримання законодавства про державні соціальні допомоги. 4. Допомоги на догляд за особами з інвалідністю внаслідок психічного захворювання. 5. Державна соціальна допомога у зв'язку з вагітністю, пологами та при народженні дитини. 6. Допомога при усиновленні дитини. Державна соціальна допомога на дітей, над якими встановлено опіку чи піклування. 7. Державна соціальна допомога на дітей одиноким матерям. 8. Субсидії на оплату житлово-комунальних послуг. 9. Державні допомоги особам, які постраждали внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС.
10	<p style="text-align: center;">Тема 10. Соціальні пільги та соціальне обслуговування</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Джерела фінансування соціальних пільг. 2. Характеристика окремих видів соціальних пільг: медико-реабілітаційних, транспортних, житлових, побутових, трудових. 3. Реформування системи соціальних пільг в Україні. 4. Організація та фінансування надання соціальних послуг. 5. Соціальне обслуговування неповнолітніх. Соціальний супровід. 6. Соціальні установи для дітей та молоді: центри соціально-психологічної допомоги; консультаційні пункти центру соціальних служб для сім'ї, дітей і молоді в пологових стаціонарах, жіночих консультаціях і будинках дитини; будинок нічного перебування; центр реінтеграції; соціальний готель; притулок для неповнолітніх служби у справах сім'ї. 7. Соціальна реабілітація осіб з інвалідністю.

4. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Формами контролю знань є усне опитування, заслуховування доповідей та показ презентацій, перевірка письмових робіт, тестування.

Формою підсумкового контролю є залік.

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути:

- проміжні та підсумкові контрольні роботи;
- стандартизовані тести;
- реферати;
- есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)												Кількість балів (залік)	Сумарна к-ть балів
Модуль №1						Модуль № 2							
T1	T2	T3	T4	T5	Мкр1	T6	T7	T8	T9	T10	МКР2	50	100
4	4	4	4	4	5	4	4	4	4	4	5		

Поточний контроль здійснюють під час проведення кожного семінарського та практичного заняття. Він передбачає оцінювання: теоретичної підготовленості студента до проведення занять із зазначеної теми (у тому числі й самостійно опрацьованого матеріалу); виконання завдань практичної роботи; виступу на семінарських заняттях.

Модульні контрольні роботи складаються з декількох варіантів, які включають тестові завдання за темами модулю.

Принцип розв'язання тестових завдань полягає у наступному: із запропонованих відповідей необхідно вибрати єдиний правильний варіант.

Тестові завдання закритої форми, що пропонуються студентам, являють собою питання з відповідями, серед яких необхідно вказати правильну. Слід мати на увазі, що правильною може бути тільки одна відповідь, оскільки для перевірки повноти знань і умінь використовується тип тестового завдання «множинний вибір – єдина відповідь», яку і необхідно відмітити будь-якою позначкою.

Модульна контрольна робота студентів максимально оцінюється у 5 балів.

5 балів – студент має глибокі, міцні і систематичні знання всіх положень змістового модуля дисципліни, може не тільки вільно сформулювати, але й самостійно пояснити застосування норм законодавства в тій чи іншій ситуації. Письмова відповідь студента відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань. Тестові завдання виконані та обґрунтовані правильно.

3-4 бали – студент знає і може самостійно сформулювати основні положення, навести приклади їх застосування в практичній діяльності, але не завжди може самостійно довести їх. Письмова відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим. Тестові завдання виконані правильно, але відсутнє повне обґрунтування.

2 бали – на якому студентом здійснюється репродуктивна дія (копія) шляхом самостійного відтворення і застосування інформації про раніш засвоєну основу для виконання відомої дії у типовій ситуації. Правильно виконано одне тестове завдання, однак відсутнє обґрунтування.

1 бал – на якому студент розпізнає та відтворює окремі факти, елементи об'єктів при повторному сприйнятті раніше засвоєної інформації про них, або дій з ними. Тестові завдання не виконано.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Підсумковий семестровий контроль – це підсумкове оцінювання результатів навчання студента за семестр, що здійснюється з вищезазначеної дисципліни у формі заліку.

На підсумковий семестровий контроль виносяться питання, що передбачають перевірку розуміння студентами програмного матеріалу дисципліни в цілому та рівня сформованості відповідних компетентностей після опанування курсу у термінах компетентностей як результатів навчання.

45-50 балів – ставиться у випадках, коли студент має систематичні та глибокі знання навчального матеріалу, вміє без помилок виконувати тестові завдання, передбачені програмою дисципліни, засвоїв основну та ознайомився з додатковою літературою, викладає матеріал у логічній послідовності, робить узагальнення і висновки, наводить практичні приклади у контексті тематичного теоретичного матеріалу.

36-44 балів – ставиться, якщо студент повністю засвоїв навчальний матеріал, знає основну літературу, вміє виконувати тестові завдання, викладає матеріал у логічній послідовності, але не наводить практичних прикладів у контексті тематичного теоретичного матеріалу або допускається незначних помилок у формулюванні термінів, категорій, розв'язанні тестових завдань.

31-35 балів – ставиться, якщо студент володіє навчальним матеріалом, передбаченим програмою, дає відповіді на поставлені запитання, але не вміє робити певні узагальнення і висновки, нечітко формулює поняття і допускається помилок у розв'язанні тестових завдань.

25-30 – ставиться у випадках, коли студент засвоїв матеріал не у повному обсязі, дає неповну відповідь на поставлені теоретичні запитання, не вміє чітко узагальнити опрацьований матеріал, допустився помилок у розв'язанні тестових завдань.

18-24 – ставиться у випадках, якщо студент не засвоїв матеріал і має лише фрагментарні знання матеріалу навчальної дисципліни, допускається значної кількості помилок у розв’язанні тестових завдань.

1-17 балів – ставиться студенту, який не засвоїв навчальний матеріал, дає неправильні відповіді на поставлені теоретичні запитання, не вміє або неправильно виконує тестові завдання.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	зараховано
80-89	B	
70-79	C	
60-69	D	
50-59	E	
35-49	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

5. Рекомендована література

5.1. Законодавчі та нормативні матеріали

1. Деякі питання державного управління у сфері зайнятості населення: постанова Кабінету Міністрів України від 05.03.2014 р. № 90 // База даних «Законодавство України». URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/90-2014-%D0%BF>
2. Деякі питання діяльності територіальних центрів соціального обслуговування (надання соціальних послуг): *постанова Кабінету Міністрів України* від 29.12.2009 р. № 1417 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1417-2009-%D0%BF>
3. Деякі питання реалізації норм Законів України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні» та «Про зайнятість населення»: постанова Кабінету Міністрів України від 31.01.2007 р. № 70 (Постановою затверджено: Порядок реєстрації підприємств, установ, організацій та фізичних осіб, що використовують найману працю; Порядок подання підприємствами, установами, організаціями та фізичними особами, що використовують найману працю, звітів про зайнятість і працевлаштування осіб з інвалідністю та інформації, необхідної для організації їх працевлаштування; Порядок зарахування кількості робочих місць для працевлаштування осіб з інвалідністю до виконання нормативу таких робочих місць, визначеного ст. 19 ЗУ «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні»; Порядок сплати підприємствами, установами, організаціями та фізичними особами, що використовують найману працю, суми адміністративно-господарських санкцій та пені за невиконання нормативу робочих місць для працевлаштування осіб з інвалідністю; Порядок використання суми адміністративно-господарських санкцій та пені за невиконання нормативу робочих місць для працевлаштування осіб з інвалідністю, що надійшли до державного бюджету; Порядок проведення перевірки підприємств, установ, організацій та фізичних осіб, що використовують найману працю) // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/70-2007-%D0%BF>
4. Європейська соціальна хартія (Страсбург, 1996 р.) // База даних «Законодавство України». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_062#Text
5. Загальна декларація прав людини (00Н, 1948 р.) // База даних «Законодавство України». URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015
6. Інструкція про встановлення груп інвалідності: наказ МОЗ України від 05.09.2011 р. № 561 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1295-11>
7. Інструкція про застосування переліку професійних захворювань: наказ МОЗ України, АМН України, Мінпраці та соцполітики України від 29.12.2000 р. №374/68/338 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0068-01#Text>
8. Інструкція про порядок ведення трудових книжок на підприємствах, в установах і організаціях: наказ Мінпраці, Мінюсту та Мінсоцзахисту населення України від 29.07.1993р. № 58 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/z0110-93>
9. Інструкція про порядок видачі документів, що засвідчують тимчасову непрацездатність громадян: наказ МОЗ України від 13.11.2001 р. № 455 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1005-01>
10. Інструкція про порядок обчислення і сплати страхувальниками та застрахованими особами внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування до Пенсійного фонду України: Постанова правління Пенсійного фонду України від 19.12.2003 р. № 21-1 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0064-04#Text>
11. Інструкція про порядок переказування пенсій громадянам, які виїхали за кордон, та виплати пенсій пенсіонерам іноземних держав, які проживають в Україні: постанова правління Пенсійного фонду України 23.04.1999 р. № 4-5 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0413-99>
12. Кодекс законів про працю України № 322-VIII від 10.12.1971 р. // База даних «Законодавство України». URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08>
13. Комплексна програма забезпечення реалізації стратегії подолання бідності: постанова Кабінету Міністрів України від 21.12.2001 р. № 1712 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1712-2001-%D0%BF>

14. Конвенція Міжнародної організації праці «Про допомоги по інвалідності, по старості і у зв'язку з втратою годувальника» від 29.06.1967 р. № 128 // База даних «Законодавство України». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_326
15. Конвенція Міжнародної організації праці «Про мінімальні норми соціального забезпечення» від 28.06.1952р. № 102 // База даних «Законодавство України». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_011
16. Конвенція про основні цілі та норми соціальної політики № 117: *Міжнародна організація праці*. Конвенція, Міжнародний документ від 22.06.1962 р. № 117 // База даних «Законодавство України». URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_016
17. Конституція України : офіц. текст: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. // База даних «Законодавство України». URL: <http://www.zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
18. Концепція професійної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації незайнятого населення: постанова Кабінету Міністрів України від 01.02.1996 р. № 150 // База даних «Законодавство України». URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/150-96-п>
19. Методика обчислення сукупного доходу сім'ї для всіх видів соціальної допомоги: Наказ Мінпраці та соціальної політики, Міністерства фінансів, Міністерства економіки, Держкомстату від 15.11.2001р. № 486/202/524/455/3370 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0112-02>
20. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права від 16.12.1966 р. // База даних «Законодавство України». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042
21. Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від 14.01.1998 р. № 16/98-ВР // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/16/98-%D0%B2%D1%80>
22. Перелік видів виплат, що здійснюються за рахунок коштів роботодавців, на які не нараховується єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Постанова Кабінету Міністрів України від 22.12.2010 р. № 1170 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1170-2010-%D0%BF>
23. Перелік посад наукових (науково-педагогічних) працівників установ, організацій, підприємств, вищих навчальних закладів, перебування на яких дає право на призначення пенсії та виплату грошової допомоги у разі виходу на пенсію відповідно до Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність»: Постанова Кабінету Міністрів України від 04.03.2004 р. № 257 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/257-2004-п>
24. Перелік професійних захворювань: постанова Кабінету Міністрів України від 08.11.2000 р. №1662 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1662-2000-%D0%BF>
25. Положение о порядке подтверждения трудового стажа для назначения пенсий: утвержденное постановлением Госкомтруда СССР и Секретариата ВЦСПС от 12 сентября 1990 г. № 369/16-52 // База даних «Законодавство України». URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v6_52400-90
26. Положення про експертизу тимчасової непрацездатності: наказ МОЗ України від 09.04.2008 р. № 189 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0589-08>
27. Положення про комісію (уповноваженого) із страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності: постанова правління Фонду соціального страхування України 19.07.2018 р. № 13 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0013890-18>
28. Положення про медико-соціальну експертизу: питання медико-соціальної експертизи: постанова Кабінету Міністрів України від 03.12.2009 р. № 1317 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1317-2009-%D0%BF>
29. Положення про організацію персоніфікованого обліку відомостей у системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування: Постанова Кабінету Міністрів України від 04.06.1998р. №794 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-98-%D0%BF>
30. Положення про порядок, умови та критерії встановлення інвалідності: питання медико-соціальної експертизи: постанова Кабінету Міністрів України від 03.12.2009 р. №

1317 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1317-2009-%D0%BF>

31. Положення про реєстр застрахованих осіб Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування: Постанова правління Пенсійного фонду України від 18.06.2014 р. № 10-1 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0785-14>

32. Положення про Фонд соціального захисту інвалідів: наказ Мінсоцполітики України від 14.04.2011 р. №129 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0528-11>

33. Порядок ведення органами Пенсійного фонду України обліку надходження сум платежів: постанова правління Пенсійного фонду України від 27.09.2010 р. № 21-2 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0988-10>

34. Порядок видачі медичного висновку про дитину з інвалідністю віком до 18 років: наказ МОЗ України від 04.12.2001 р. № 482 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0011-02>

35. Порядок видачі та зразка свідоцтва про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: постанова Кабінету Міністрів України від 22.08.2000 р. № 1306 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1306-2000-%D0%BF>

36. Порядок визначення показників середньої заробітної плати (доходу) в середньому на одну застраховану особу в цілому по Україні, з якої сплачено страхові внески та яка відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» враховується для обчислення пенсії: Постанова правління Пенсійного фонду України від 01.02.2008 р. №4-4 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0146-08>

37. Порядок відшкодування витрат за надані соціальні послуги з лікування застрахованих осіб та членів їх сімей після перенесених захворювань і травм у реабілітаційних відділеннях санаторно-курортних закладів за рахунок коштів Фонду соціального страхування України: постанова правління Фонду соціального страхування України від 13.07.2017 р. №39 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0039890-17#n8>

38. Порядок встановлення медико-соціальними експертними комісіями ступеня стійкої втрати професійної працездатності у відсотках працівникам, яким заподіяно ушкодження здоров'я, пов'язане з виконанням трудових обов'язків: наказ Міністерства охорони здоров'я України від 05.06.2012 р. № 420 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1387-12>

39. Порядок забезпечення осіб з інвалідністю автомобілями: постанова Кабінету Міністрів України від 19.07.2006 р. № 999 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/999-2006-%D0%BF>

40. Порядок здійснення соціального замовлення за рахунок бюджетних коштів: Постанова Кабінету Міністрів України від 29.04.2013 р. № 324 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324-2013-п>

41. Порядок коригування розміру виплат, що включаються в заробіток для обчислення пенсії відповідно до Закону України «Про державну службу»: наказ Мінпраці та соціальної політики України, Міністерства фінансів України від 11.08.2003 р. № 226/509 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0758-03>

42. Порядок надання державної соціальної допомоги особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю: наказ Мінпраці та соцполітики, МОЗ, Мінфіну України від 30.04.2002р. № 226/293/169 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0466-02>

43. Порядок надання окремим категоріям осіб послуг із комплексної реабілітації (абілітації): постанова Кабінету Міністрів України від 31.01.2007 р. № 80 в редакції від 26.07.2018 р. № 587 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80-2007-%D0%BF>

44. Порядок надання допомоги по безробіттю, у тому числі одноразової її виплати для організації безробітним підприємницької діяльності: наказ Міністерства економіки № 624 від 06.04.2020 р. // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0537-20#Text>

45. Порядок обліку платників єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та Положення про реєстр страхувальників: наказ Міністерства фінансів України від 24.11.2014 р. № 1162 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1553-14>

46. Порядок обчислення середньої заробітної плати: постанова Кабінету Міністрів України від 08.02.1995 р. № 100 // База даних «Законодавство України». URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/100-95>

47. Порядок обчислення стажу державної служби: постанова Кабінету Міністрів України від 25.03.2016 р. № 229 // База даних «Законодавство України». URL: // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/229-2016-%D0%BF>

48. Порядок оплати перших п'яти днів тимчасової непрацездатності внаслідок захворювання або травми, не пов'язаної з нещасним випадком на виробництві, за рахунок коштів роботодавця: постанова Кабінету Міністрів України від 26.06.2015 р. № 440 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/440-2015-p>

49. Порядок підтвердження наявного трудового стажу для призначення пенсій за відсутності трудової книжки або відповідних записів у ній: постанова Кабінету Міністрів України від 12.08.1993 р. № 637 // База даних «Законодавство України». URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/637-93-p>

50. Порядок підтвердження періодів роботи, що зараховуються до трудового стажу для призначення пенсії на пільгових умовах або за вислугу років: постанова правління Пенсійного фонду України від 10.11.2006 р. №18-1 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1231-06>

51. Порядок призначення і виплати державної соціальної допомоги особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю і державної соціальної допомоги на догляд: постанова Кабінету Міністрів України від 02.04.2005 р. № 261 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/261-2005-%D0%BF>

52. Порядок призначення і виплати державної допомоги сім'ям з дітьми: постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2001 р. 1751 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1751-2001-%D0%BF>

53. Порядок призначення і виплати державної соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям: постанова Кабінету Міністрів України від 24.02.2003 р. № 250 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/250-2003-%D0%BF>

54. Порядок призначення і виплати компенсації фізичним особам, які надають соціальні послуги: Постанова Кабінету Міністрів України від 29.04.2004 р. № 558 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/558-2004-%D0%BF>

55. Порядок реєстрації, перереєстрації безробітних та ведення обліку осіб, які шукають роботу: постанова Кабінету Міністрів України від 19.09.2018 р. № 792 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/792-2018-p>.

56. Порядок розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві: постанова Кабінету Міністрів України від 17.04.2019 р. № 337 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/337-2019-p>.

57. Порядок утворення спеціальних комісій для вжиття заходів щодо запобігання різкому зростанню безробіття під час масового вивільнення працівників: постанова Кабінету Міністрів України від 22.04.2013 р. № 305 // База даних «Законодавство України». URL:// <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/305-2013-%D0%BF>

58. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту: Закон України від 08.07.2011 р. № 3671-VI // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3671-17>

59. Про благодійну діяльність та благодійні організації: закон України від 05.07.2012 р. № 5073-VI // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5073-17>

60. Про відпустки : закон України від 15.11.1996 р. № 504/96-BP // База даних «Законодавство України». URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/504/96>

61. Про волонтерську діяльність: Закон України від 19.04.2011 р. № 3236-VI // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3236-17>

62. Програма соціального захисту ветеранів: постанова Кабінету Міністрів від 15.01.2005 р. № 42 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/42->

- 63.** Про гуманітарну допомогу: Закон України від 22.10.1999 р. № 1192-XIV // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1192-14>
- 64.** Про державний бюджет на відповідний рік: закон України // База даних «Законодавство України». URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
- 65.** Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів: Закон України від 23.12.1993 р. № 3781-XII // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3781-12>
- 66.** Про державні гарантії соціального захисту військовослужбовців, які звільняються зі служби у зв'язку з реформуванням Збройних сил України, та членів їх сімей: закон України від 15.06.2004 р. № 1763-IV // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1763-15>
- 67.** Про державні нагороди України: Закон України від 16.03.2000 р. № 1549-III // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1549-14>
- 68.** Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії: Закон України від 05.10.2000 р. № 2017-III // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2017-14>
- 69.** Про державну допомогу сім'ям з дітьми: Закон України від 21.11.1992 р. № 2811-XII // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-12>
- 70.** Про державну службу : Закон України від 10.12. 2015 р. № 889-VIII // База даних «Законодавство України». URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19>
- 71.** Про державну соціальну допомогу особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю: Закон України від 16.11.2000 р. № 2109-III // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2109-14>
- 72.** Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям: Закон України від 01.06.2000 р. № 1768-III // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1768-14>
- 73.** Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю: Закон України від 18.05.2004 р. № 1727-IV // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1727-15>
- 74.** Про додаткові заходи щодо посилення соціального захисту багатодітних і неповних сімей: Указ Президента України від 30.12.2000 р. № 1396/2000 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1396/2000>
- 75.** Про жертви нацистських переслідувань: Закон України від 23.03.2000 р. № 1584-III // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1584-14>
- 76.** Про житлово-комунальні послуги: Закон України від 09.11.2017 р. № 189-VIII // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2189-19>
- 77.** Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування: Закон України від 13.01.2005 р. № 2342-IV // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2342-15>
- 78.** Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення: Закон України від 24.02.1994 р. № 4004-XII // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4004-12>
- 79.** Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття: Закон України від 02.03.2000 р. № 1533-III // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1533-14>
- 80.** Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 09.07.2003 р. № 1058-IV // База даних «Законодавство України». URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws>
- 81.** Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 23.09.1999 р. № 1105-XIV // База даних «Законодавство України». URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws>
- 82.** Про зайнятість населення : Закон України від 05.07.2012 р. № 5067-VI // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17>

- 83.** Про затвердження порядку розслідування та обліку нещасних випадків невинувинного характеру: постанова Кабінету Міністрів України від 22.03.2001 р. № 270 // база даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/270-2001-p>
- 84.** Про затвердження форми акта обстеження матеріально-побутових умов сім'ї: наказ Міністерства праці та соціальної політики від 28.04.2004 р. № 95 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-04>
- 85.** Про затвердження форми висновку лікарської комісії медичного закладу щодо необхідності постійного стороннього догляду за інвалідом I чи II групи внаслідок психічного розладу та Інструкції про порядок його надання: наказ МОЗ України від 31.07.2013 р. № 667 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1666-13>
- 86.** Про заходи щодо впровадження персоніфікованого обліку відомостей у системі обов'язкового державного пенсійного страхування: Указ Президента України від 04.05.1998 р. №401/98 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/401/98>
- 87.** Про заходи щодо поетапного впровадження у Пенсійному фонді автоматизованого персоніфікованого обліку відомостей у системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування: постанова Кабінету Міністрів України від 08.06.1998 р. № 832 // База даних «Законодавство України». URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/832-98p>
- 88.** Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 08.07.2010 р. № 24-64-VI // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2464-17>
- 89.** Про індексацію грошових доходів населення: Закон України від 03.07.1991 р. № 1282-XII // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1282-12>
- 90.** Про межу малозабезпеченості: Закон України від 04.10.1994 р. № 190/94-BP // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/190/94->
- 91.** Про мінімальний споживчий бюджет: Закон України від 03.07.1991р. № 1284-XII // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1284-12>
- 92.** Про надання щомісячної грошової допомоги малозабезпеченій особі, яка проживає разом з особою з інвалідністю I чи II групи внаслідок психічного розладу, який за висновком лікарської комісії потребує постійного стороннього догляду, на догляд за нею: постанова Кабінету Міністрів України від 02.08.2000 р. №1192 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1192-2000-%D0%BF>
- 93.** Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 26.11.2015 р. № 848-VIII // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19>
- 94.** Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 р. № 580-VIII // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>
- 95.** Про недержавне пенсійне забезпечення: Закон України від 09.07.2003 р. № 1057-IV // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1057-15>
- 96.** Про основи соціального захисту бездомних осіб і безпритульних дітей: Закон України від 02.06.2005 р. № 2623-IV // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2623-15>
- 97.** Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні: Закон України від 21.03.1991 р. № 875-XII // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/875-12>
- 98.** Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні: Закон України від 16.12.1993 р. № 3721-XII // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3721-12>
- 99.** Про охорону дитинства: Закон України від 26.04.2001 р. № 2402-III // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14>
- 100.** Про пенсійне забезпечення військовослужбовців, осіб начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ та деяких інших осіб: Закон України від 09.04.1992 р. № 2262-XII // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2262-12>
- 101.** Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб: Закон України від 09.04.1992 р. № 2262-XII // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2262-12>

102. Про пенсійне забезпечення: Закон України від 05.11.1991 р. № 1788-XII // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1788-12>

103. Про пенсії за особливі заслуги перед Україною: Закон України від 01.06.2000 р. № 1767-III // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1767-14>

104. Про порядок надання пільг, передбачених Законом України «Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні»: постанова Кабінету Міністрів України від 12.08.1994 р. № 552 // База даних «Законодавство України». URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/552-94-п>.

105. Про порядок надання пільг, передбачених Законом України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»: постанова Кабінету Міністрів України від 16.02.1994 р. № 94 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/94-94-%D0%BF>

106. Про порядок обчислення вислуги років, призначення та виплати пенсій і грошової допомоги особам офіцерського складу, прапорщикам, мічманам, військовослужбовцям надстрокової служби та військової служби за контрактом, особам начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ та членам їхніх сімей: постанова Кабінету Міністрів України від 17.07.1992 р. № 393 // База даних «Законодавство України». URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/393-92-п>

107. Про підвищення соціального захисту громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи: постанова КМ України від 23.11. 2011 р. № 1210 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1210-2011->

108. Про порядок посвідчення права особи на пільги відповідно до Закону “Про соціальний захист дітей війни: наказ Міністерства праці та соціальної політики від 05.04.2006 р. № 107 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0458-06>

109. Про поховання та похоронну справу: Закон України від 10.07.2003 р. № 1102-IV // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1102-15>

110. Про прожитковий мінімум: Закон України від 15.07.1999 р. № 966-XIV // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/966-14>

111. Про прокуратуру: Закон України від 14.10.2014 р. № 1697-VII // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18>

112. Про психіатричну допомогу: Закон України від 22.02.2000 р. № 1489-III // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1489-14>

113. Про протидію торгівлі людьми: Закон України від 20.09.2011 р. № 3739-VI // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3739-17>

114. Про реабілітацію жертв репресій комуністичного тоталітарного режиму 1917-1991 рр. від 17.04.1991 р. № 962-XII // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/962-12>

115. Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні Закон України від 06.10.2005 р. № 2961-IV // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2961-15>

116. Про Службу безпеки України: Закон України від 25.03.1992 р. № 2229-XII // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-12>

117. Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України від 07.06.2001 № 2493-III // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14>

118. Про соціальний діалог в Україні: Закон України від 23.12.2010 р. № 2862-VI // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2862-17>

119. Про соціальний захист дітей війни: Закон України від 18.11.2004 р. № 2195-IV // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2195-15>

120. Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей: Закон України від 20.12.1991 р. № 2011-XII // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2011-12>

121. Про соціальні послуги: Закон України від 17.01.2019 р. № 2671-VIII // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19>

122. Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю: Закон України від 21.06.2001 р.

№ 2558-III // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2558-14>

123. Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні: Закон України від 05.02.1993 р. № 2998-XII // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2998-12>

124. Про спрощення порядку надання населенню субсидій для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг, придбання скрапленого газу, твердого та рідкого пічного побутового палива Постанова Кабінету Міністрів України від 21.10.1995р. № 848 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-95-п>

125. Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту: Закон України від 22.10.1993 р. № 3551-XII // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12>

126. Про статус ветеранів військової служби, ветеранів органів внутрішніх справ, ветеранів Національної поліції і деяких інших осіб та їх соціальний захист: Закон України від 24.03.1998 р. № 203/98-ВР // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/203/98>

127. Про статус і соціальний захист осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи: Закон України від 28.02.1991 р. № 796-XII // База даних «Законодавство України». URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/796-12>

128. Про статус народного депутата України: Закон України від 17.11.1992 р. № 2790-XII // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2790-12>

129. Про страхові тарифи на загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності: Закон України від 22.02.2001 р. № 2272-III // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2272-14>

130. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 р. № 1402-VIII // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>

131. Про затвердження плану заходів на 2019 рік з реалізації Стратегії подолання бідності : *розпорядження Кабінету Міністрів України* від 20.02.2019 р. № 86-р // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/86-2019->

132. Про трудові книжки працівників: постанова Кабінету Міністрів України від 27.04.1993 р. № 301 // База даних «Законодавство України». URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/301-93>

133. Списки виробництв, робіт, професій, посад і показників, зайнятість на яких дає право на пенсію за віком на пільгових умовах: постанова Кабінету Міністрів України від 24.06.2016 р. № 461 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/461-2016->

134. Типове положення про будинок-інтернат для громадян похилого віку та інвалідів, геріатричний пансіонат, пансіонат для ветеранів війни і праці: наказ Міністерства праці та соціальної політики від 29.12.2001 р. № 549 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0066-02>

135. Типове положення про молодіжне відділення дитячого будинку-інтернату: наказ *Міністерства праці України* 02.04.2008 р. № 173 // база даних «законодавство України». Url: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0676-08#text>

136. Типове положення про притулок для дітей служби у справах дітей: Постанова Кабінету Міністрів України від 09.06.1997 р. № 565 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/565-97-п>

137. Типове положення про психоневрологічний інтернат: постанова Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 р. № 957 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/957-2016-п>

138. Типове положення про соціальний готель: наказ Міністерства праці та соціальної політики України від 03.04.2006 р. № 98 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0450-06>

139. Типове положення про соціальний гуртожиток для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування: постанова Кабінету Міністрів України від 04.10.2017 р. № 741 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/741-2017-п>

140. Типове положення про соціальний центр матері та дитини: постанова Кабінету

Міністрів України від 04.10.2017 р. № 741 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/741-2017-п>

141. Типове положення про центр для ВІЛ-інфікованих дітей та молоді: постанова Кабінету Міністрів України від 04.10.2017 р. № 741 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/741-2017-п>

142. Типове положення про центр соціальної адаптації осіб, звільнених з місць позбавлення волі: наказ Міністерства праці та соціальної політики України 14.02.2006 р. № 31 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0476-06>

143. Типове положення про центр соціально-психологічної допомоги: постанова Кабінету Міністрів України від 04.10.2017 р. № 741 // База даних «Законодавство України». URL: // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/741-2017-п>

144. Типове положення про центр соціально-психологічної реабілітації: постанова Кабінету Міністрів України від 04.10.2017 р. № 741 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/741-2017-п>

145. Цивільний кодекс України № 435-IV від 16.01.2003 р. // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>

5.2. Основна література:

1. Актуальні проблеми теорії трудового права та права соціального забезпечення: монографія / Чанишева Г.І. та ін. Одеса: Фенікс, 2015. 328 с.

2. Андріїв В.В. Москаленко О.В., Прилипко С.М., Ярошенко О. М. Правовідносини із загальнообов'язкового державного соціального страхування: теоретичний аспект. Х.: ФІНН, 2011. 280 с.

3. Бойко М.Д. Право соціального забезпечення України. 5-те вид. доп. і переробл. К.: ЦУЛ, 2014. 440 с.

4. Болотіна Н.Б. Право людини на соціальний захист в Україні. К., 2010. 107 с.

5. Болотіна Н.Б. Право соціального захисту України: Навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. К.: Знання, 2008. 663 с.

6. Вишновецька С., Новосельська І. Право соціального забезпечення України. Навч.-метод. посіб. для студ. юрид. спец. К.: ДП Вид. дім Персонал, 2009. 320 с.

7. Коробенко Н.П. Пенсійне забезпечення по інвалідності в солідарній пенсійній системі України: монографія; Акад. праці і соц. відносин Федер. профспілок України. К.: Вид-во Акад. праці і соц. відносин ФПУ, 2011. 172 с.

8. Кучма О.Л. Страховий стаж як категорія трудового права і права соціального забезпечення України: монографія; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. К., 2013. 202 с.

9. Лата Н.Ф., Андрєєва О.С. Право соціального забезпечення України: навч. посіб. К.: КНТЕУ, 2011. 147 с.

10. Москаленко О.В. Основні засади загальнообов'язкового державного соціального страхування в умовах ринкової економіки: монографія. Х: Юрайт, 2012. 400 с.

11. Науково-практичний коментар Закону України «Про пенсійну реформу» / за ред. Ю.І. Руснака. К.: Центр учбової л-ри, 2012. 158 с.

12. Пенсійне та соціальне забезпечення військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ та членів їх сімей: довідник / В.І. Маценко та ін. Луганськ: РВВ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2011. 479 с.

13. Пенсійні правовідносини в Україні: монографія / Н.М. Хуторян, Я.В. Сімутіна, М.П. Стадник, А.А. Ширант, М.М. Шумило; відп. ред. Н.М. Хуторян, Я.В. Сімутіна. К.: Вид-во «Юрид. Думка», 2013. 276 с.

14. Право на пенсію та його реалізація за сучасним законодавством України: Довідник / Н.М. Хуторян, М.М. Шумило, Я.В. Сімутіна (та ін.); наук. ред. Н.М. Хуторян, М.М. Шумило. К.: Юрид. думка, 2012. 208 с.

15. Право соціального забезпечення. Загальна частина : навчальний посібник / Б.І. Сташків. Чернівці: ПАТ ПВК Десна, 2016. 692 с.

16. Право соціального забезпечення в Україні : підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. / [М. І. Іншин та ін. . за заг. ред. С. М. Прилипка, О. М. Ярошенка] . Держ. НДІ МВС України. – Х. : ФІНН, 2009. – 433 с.

17. Право соціального забезпечення в Україні: підручник / О.М. Ярошенко, Г.О. Барабаш, Н.М. Вапнярчук та ін.; за ред. О.М. Ярошенка. 4-те вид., переробл. і допов. Х.: Право, 2015.

18. Право соціального забезпечення в Україні: підручник / Т.А. Занфірова, М.І. Іншин, С.М. Прилипко та ін.; за заг. ред. Т.А. Занфірової, С.М. Прилипка, О.М. Ярошенка. 2-ге вид. перероб. і доповн. Х.: ФІНН, 2012. 640 с.

19. Право соціального забезпечення України: Навчальний посібник / за заг. ред. П.Д. Пилипенка. Вид. 3-є, змін. і доп. К.: Істина, 2012. 232 с.

20. Право соціального забезпечення України: підручник / Пилипенко П.Д. та ін.; за ред. д-ра юрид. наук, проф. П.Д. Пилипенка; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. 4-те вид., перероб. і допов. Київ: Ін Юре, 2014. 476 с.

21. Синчук С.М. Правовідносини соціального забезпечення: суб'єкти, зміст, об'єкти: монографія. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2015. 421 с.

22. Скоробагатько А.В. Правове регулювання пенсійного забезпечення наукових працівників: монографія. О., 2010. 161 с.

23. Сташків Б.І. Гарантії права на соціальне забезпечення Чернігів: Чернігів. держ. ін-т права, соціальних технологій та праці, 2011. 100 с.

24. Сташків Б.І. Право соціального обслуговування: навч. посіб. К., 2007. 567 с.

25. Сташків Б.І. Юридичні факти в праві соціального забезпечення: монографія. Чернігів, 2008. 260 с.

26. Стеценко В.Ю., Токарєв Г.М. Медичне право України (реформування охорони здоров'я в умовах страхової медицини): монографія. К.: Атіка, 2012. 144 с.

27. Татаренко Г.В. Договірне регулювання пенсійного забезпечення в Україні: монографія. Луганськ, 2011. 220 с.

28. Ткаліч І.О. Правове регулювання діяльності недержавних пенсійних фондів у системі недержавного пенсійного забезпечення України: монографія; Акад. праці і соц. відносин Федер. профспілок України. К.: Сталь, 2012. 159 с.

29. Ткаченко Н.М. Пенсійна реформа та пенсійне забезпечення наукових (науково-педагогічних) працівників та державних службовців України. Пенсійні реформи: світовий досвід. К.: Алерта, 2012. 84 с.

30. Шумило М.М. Правове регулювання пенсійного забезпечення державних службовців: монографія. К., 2010. 272 с.

31. Шумило М.М. Правовідносини у сфері пенсійного забезпечення в Україні : монографія. К.: Ніка-Центр, 2016. 680 с.

5.3. Додаткова література:

1. Алексєєнко Л.М. Соціальні програми: прагматика формування та проблеми фінансування. *Фінанси України*. 2015. № 4. С. 96-105.

2. Алексєєв І.В. Методичні засади інтегрального оцінювання надійності недержавних пенсійних фондів в Україні. *Регіональна економіка*. 2013. № 2. С. 140-147.

3. Аркатов Я.А. Щодо сутності категорії «соціальне страхування». *Правове життя сучасної України*: матер. Міжнар. наук. конф. проф.-викл. складу (Одеса, 20-21 квітня 2012 р.). Т. 3 / відп. за випуск д.ю.н., проф. В.М. Дрьомін. Одеса: Фенікс, 2012. С. 398-399.

4. Безусий В. Особливості державних службовців серед інших об'єктів соціального захисту. *Публічне право*. 2012. № 4. С. 211-217.

5. Беліков О. Нещасні випадки на виробництві. Аспекти відшкодування моральної шкоди. *Юридичний журнал*. 2007. № 2. С. 108-110.

6. Белова О. Деякі проблемні питання, що виникають в адміністративному судочинстві при визначенні кола фізичних осіб-підприємців, які звільняються від сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування. *Право України*. 2014. № 3. С. 118-124.

7. Белялов Т. Характеристика суб'єктів недержавного пенсійного забезпечення: функціонування і проблеми діяльності. *Актуальні проблеми економіки*. 2013. № 2. С. 57-62.

8. Биба Н.М. Питання регулювання праці інвалідів в Україні. *Проблеми законності*: респ. міжвідом. наук. зб. / відп. ред. В.Я. Тацій. Х.: Нац. юрид. акад. України, 2008. Вип. 68. С. 219-225.

9. Биба Н.М. Право на працю особи зі зниженою працездатністю. *Проблеми законності: респ. міжвідом. наук. зб. / відп. ред. В.Я. Тацій. Х.: Нац. юрид. акад. України, 2009. Вип. 103. С. 96-102.*
10. Боднарук М.І. Соціальне страхування в Україні: правові аспекти становлення та розвитку. Чернівці, 2002. 247 с.
11. Боднарчук М. Види правовідносин у сфері соціального страхування. *Публічне право*. 2014. № 2. С. 181-187.
12. Бойко Ж. Форми влаштування дітей, позбавлених батьківського піклування. *Підприємництво, господарство і право*. 2012. № 6. С. 65-68.
13. Бориченко К. Види державної соціальної допомоги сім'ям з дітьми. *Теоретичні та практичні проблеми забезпечення сталого розвитку державності та права: матер. Міжнар. наук. конф. (Одеса, 30 листопада 2012 р.) Т.1 / відп. за випуск д.ю.н., проф. В.М.Дрьомін. Одеса: Фенікс, 2012. С. 651-653.*
14. Бородай Г. Аналіз повноважень Пенсійного фонду України щодо збору та обліку єдиного внеску. *Публічне право*. 2012. № 2. С. 317-324.
15. Босий В. До питання удосконалення законодавчого визначення поняття «біженець» у контексті європейської інтеграції України. *Держава і право*. Вип. 67. К.: Інститут Держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2015. С. 408-420.
16. Буряк В. Механізм правового захисту права на пенсійне забезпечення. *Право України*. 2012. № 6. С. 74-79.
17. Венецька М. Проблеми удосконалення правового регулювання діяльності недержавних пенсійних фондів. *Правова держава*. 2010. Вип. 21. С. 237-245.
18. Вишновецька С. До питання про доцільність збереження пільгового пенсійного забезпечення льотного складу авіації. *Право України*. 2012. № 6. С. 107-114.
19. Головатий С. Україна – «соціальна» держава: що це? *Право України*. 2014. № 7. С. 199-233.
20. Гончаров Ю. Система соціальних пільг у контексті стратегії. *Актуальні проблеми економіки*. 2013. № 12. С. 138-146.
21. Горова А. Загальна характеристика видів соціальних послуг та їх перелік. *Правове життя сучасної України: матер. Міжнар. наук. конф. проф.-викл. складу (Одеса, 20-21 квітня 2012 р.)*. Т. 3 / відп. за випуск д.ю.н., проф. В.М. Дрьомін. Одеса: Фенікс, 2012. С. 350-351.
22. Гресь Н. Про застосування поняття неоподаткованого мінімуму доходів громадян. *Право України*. 2013. № 11. С. 360-365.
23. Гришина Я. Социальное предпринимательство как правовая модель реформирования социально-правовой политики государства. *Правовая политика и правовая жизнь: Академический и вузовский юридический научный журнал*. 2012. № 4. С. 52-55.
24. Гуменюк І. Формування системи соціального захисту населення. *Право України*. 2007. № 11. С. 44-47.
25. Гуреев К. Управленческие решения: финансирование корпоративных пенсионных программ. *Актуальні проблеми економіки*. 2014. № 4. С. 327-333.
26. Державна допомога сім'ям з дітьми. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2013. № 11. С. 52-60.
27. Дідиченко М. До питання щодо вдосконалення соціального забезпечення суддів. *Публічне право*. 2012. № 4. С. 321-327.
28. Дідковська Т. Поняття та сутність пенсійного забезпечення в Україні: сучасні реалії та перспективи розвитку. *Форум права*. 2012. № 1. С. 253-257.
29. Дробот Ж. Правове регулювання пенсійного забезпечення страхування у разі втрати годувальника: монографія. Черкаси, 2011. 194 с.
30. Єжова Т. Право дітей з особливостями психофізичного розвитку на освіту в міжнародних нормативно-правових документах. *Публічне право*. 2015. № 1. С. 105-112.
31. Єфремова Г. Поняття і сутність загальнообов'язкового державного соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності. *Форум права*. 2012. № 2. С. 256-260.
32. Єфремова Г. Щодо принципів загальнообов'язкового державного соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності. *Публічне право*. 2012. № 4. С. 369-374.

33. Забарний Г. Розвиток недержавних пенсійних фондів та їхня діяльність на інвестиційному ринку України. *Фінанси України*. 2012. № 2 (195). С. 50-58.

34. Закон України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування»: Науково-практичний коментар / Б.О. Зайчук, О.Б. Зарудний, С.Б. Березіна, В.Т. Александров, С.М. Недбаєва. К.: НВП «АВТ», 2005. 1024 с.

35. Іншин М. Належне пенсійне забезпечення як фактор попередження корупції в ОВС. *Публічне право*. 2012. № 2. С. 199-205.

36. Іншин М. Удосконалення пенсійного забезпечення працівників органів внутрішніх справ. *Право України*. 2012. № 6. С. 100-106.

37. Кабаченко Н. Традиційні підходи та інноваційні програми для бездомних. *Вісн. НАДУ при Президентові України*. 2006. № 4. С. 229-235.

38. Кабаченко М. Тимчасова непрацездатність: деякі актуальні питання. *Публічне право*. 2014. № 2. С. 263-268.

39. Каптар Г. Правова природа пенсійного страхування як соціального феномену. *Право України*. 2013. № 3-4. С. 442-449.

40. Кармаліта М. Місце правової доктрини в сучасній системі джерел (форм) права України. *Публічне право*. 2012. № 2. С. 279-287.

41. Касумова А. Право на медичну допомогу осіб, які обмежені в свободі пересування, в рішеннях Європейського суду з прав людини. *Держава і право*. Вип. 62. К.: Інститут Держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2013. С. 206-211.

42. Кириленко О. Захист пенсійних накопичень у контексті інвестиційної діяльності недержавних пенсійних фондів. *Фінанси України*. 2012. № 2 (195). С. 38-49.

43. Коробенко Н. Пенсійне забезпечення по інвалідності внаслідок загального захворювання в умовах проведення в Україні пенсійної реформи. *Право України*. 2012. № 6. С. 53-59.

44. Коробенко Н. Пенсійні правовідносини у солідарній системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування. *Підприємництво, господарство і право*. 2007. № 7. С. 111-114.

45. Костюк В. Конституційне право на соціальний захист в умовах сьогодення: науково-правовий аспект. *Публічне право*. 2015. № 2. С. 252-259.

46. Кравченко І. Місце та призначення Пенсійного фонду України в системі державних органів. *Публічне право*. 2013. № 2. С. 105-109.

47. Кравченко Н. Становлення інституту вітчизняного омбудсмена з прав інвалідів: імплементація міжнародно-правових принципів. *Держава і право*. Вип. 62. К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2013. С. 153-158.

48. Литвин І. Благодійність як цивільно-правова категорія: доктринальний вимір. *Університетські наукові записки*. 2014. № 4. С. 104-112.

49. Лупина О. До питання про поняття медичної допомоги в системі соціального забезпечення фізичних осіб. *Форум права*. 2012. № 2. С. 414-418.

50. Макаренко Л. Поняття та види соціальної відповідальності. *Часопис Київського університету права*. 2012. № 4. С. 12-16.

51. Маріц Д. Договір про патронат. *Часопис Київського університету права*. 2014. № 4. С. 140-142.

52. Матвієнко Є. Правові проблеми пенсійного забезпечення у зв'язку з втратою годувальника в Україні. *Форум права*. 2012. № 3. С. 426-430.

53. Матвійчук В. Упровадження в Україні стандартів якості соціальних послуг населенню. *Фінанси України*. 2014. № 6. С. 7-18.

54. Мельник В. Законодавство про соціальне забезпечення: поняття, ознаки та напрями удосконалення. *Держава і право*. Вип. 67. К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2015. С. 255-264.

55. Мельник В. Розвиток законодавства про соціальний захист осіб з інвалідністю в умовах незалежності української держави. *Публічне право*. 2015. № 2. С. 260-266.

56. Мельник К. Пенсійне забезпечення осіб рядового та начальницького складу органів внутрішніх справ: окремі аспекти реформування. *Право України*. 2012. № 6. С. 80-85.

57. Михайлова І. Особливості правового регулювання пенсійного забезпечення за віком у період незалежності України. *Університетські наукові записки*. 2014. № 4. С. 127-133.

58. Молоток І. Види гарантій спеціального пенсійного забезпечення. *Публічне право*.

2014. № 2. С. 175-180.

59. Мортіков В. Вигоди та втрати внаслідок функціонування системи державного пенсійного страхування. *Фінанси України*. 2014. № 6. С. 40-48.

60. Москаленко О. Напрямки реформування солідарної системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування. *Теоретичні та практичні проблеми забезпечення сталого розвитку державності та права*: матер. Міжнар. наук. конф. (Одеса, 30 листопада 2012 р.) Т. 1 / відп. за випуск д.ю.н., проф. В.М. Дрьомін. Одеса: Фенікс, 2012. С. 586-587.

61. Москаленко О. Принципи загальнообов'язкового медичного страхування / О. Москаленко // *Вісник Академії правових наук України*. – 2011. – № 3. – С. 268-276.

62. Москаленко О. До питання про правові витоки соціального страхування населення України. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2014. № 2. С. 81-91.

63. Москаленко О. Функції загальнообов'язкового державного соціального страхування. *Вісник Академії правових наук України*: Збірник наукових праць. 2013. № 1. С. 139-147.

64. Нагорна В. Права дитини з особливими потребами: історико-правовий аналіз. *Часопис Хмельницького університету управління та права*. 2012. № 4. С. 40-45.

65. Надрага В. Соціальні видатки в контексті фінансової стабільності України. *Фінанси України*. 2014. № 9. С. 43-51.

66. Надрага В. Фінансові ризики розбудови пенсійної системи в Україні: демографічний аспект. *Фінанси України*. 2015. № 1. С. 79-86.

67. Надточій Б. Пенсія в Україні. Коментар до ЗУ «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування». К.: Юрінком Інтер, 2005.

68. Назарова Г. Кадрове забезпечення недержавних пенсійних фондів. *Актуальні проблеми економіки*. 2014. № 7. С. 373-381.

69. Нижник Н. Питання вдосконалення адміністративно-правового регулювання соціальної сфери. *Вісник Академії правових наук України*: Збірник наукових праць. 2012. № 4. С. 246-252.

70. Обручков Р. Окремі аспекти правового регулювання порядку визначення розміру пенсійного забезпечення у солідарній пенсійній системі. *Приватне право в умовах глобалізації: виклики постмодерну*: збірник наукових праць / за ред. П.М. Шапірка, І.Г. Оборотова. Миколаїв: Іліон, 2013. С. 236-242.

71. Оксьом І. Форми і методи державного управління в соціальній сфері: організаційно-правовий аспект. *Публічне право*. 2014. № 4. С. 56-64.

72. Орловський О. Об'єктивна зумовленість поєднання приватно-публічного регулювання у новій моделі накопичувального пенсійного страхування в Україні. *Людина, суспільство, держава: публічно-правовий аспект*: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «VIII Прибузькі юридичні читання», 23-24 листопада 2012 року / Відп. ред. д-р юрид. наук, проф. О.В. Козаченко. Миколаїв: Іліон, 2012. С. 284-286.

73. Орловський О. Правові критерії ефективності запровадження в Україні накопичувальної системи пенсійного забезпечення. *Підприємництво, господарство і право*. 2013. № 12. С. 80-83.

74. Отрадна О. Деліктна відповідальність: поняття, сутність та співвідношення із деліктним зобов'язанням. *Часопис Хмельницького університету управління та права*. 2013. № 3. С. 152-158.

75. Панасюк С. Поняття та ознаки громадського контролю за дотриманням законодавства про соціальне забезпечення в умовах сьогодення: теоретико-правовий підхід. *Публічне право*. 2015. № 2. С. 267-274.

76. Панасюк С. Принципи державного нагляду за дотриманням законодавства про соціальне забезпечення в Україні: науково-теоретичний аспект. *Держава і право*. Вип. 67. К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2015. С. 294-303.

77. Пасіка С. До питання адміністративно-правового регулювання соціального забезпечення військовослужбовців. *Форум права*. 2012. № 1. С. 734-740.

78. Переверзев О. Господарська правосуб'єктність недержавних пенсійних фондів. *Форум права*. 2012. № 3. С. 519-525.

79. Пилипенко П. Проблеми правового регулювання перерахунку пенсій. *Право України*. 2012. № 6. С. 60-66.

80. Пушенко О. Особливості пенсійної реформи в Україні та її вплив на зайнятість населення. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2013. № 7. С. 83-90.

81. Рапаєва М. Державна молодіжна політика в Україні: законодавчі гарантії і практична реалізація. *Юридична наука*. 2015. № 4. С. 167-175.

82. Рапаєва М. Законодавче підґрунтя і реалії гендерних аспектів соціального виключення в Україні. *Юридична наука*. 2015. № 3. С. 170-178.

83. Рибачок В. Окремі аспекти становлення інституту довічного утримання. *Часопис Київського університету права*. 2013. № 4. С. 191-194.

84. Рошканюк В. Визначення поняття «соціальний захист» в теорії права соціального забезпечення. *Форум права*. 2012. № 3. С. 626-630.

85. Саранкіна Ю. Соціальний захист в Україні: визначення понять і напрямків реформування. *Теоретичні та практичні проблеми забезпечення сталого розвитку державності та права*: матер. Міжнар. наук. конф. (Одеса, 30 листопада 2012 р.) Т. 1 / відп. за випуск д.ю.н., проф. В.М. Дрьомін. Одеса: Фенікс, 2012. С. 616-618.

86. Свіжа О. Поняття та ознаки сімейних правовідносин, що виникають при влаштуванні дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, у дитячий будинок сімейного типу. *Часопис Хмельницького університету управління та права*. 2013. № 3. С. 234-240.

87. Семенова А. Юридична природа права на охорону здоров'я. *Публічне право*. 2014. № 4. С. 145-149.

88. Синчук С. Правові проблеми понятійного апарату пенсійного законодавства. *Право України*. 2012. № 6. С. 27-32.

89. Синьова Л. Сучасний стан соціальної захищеності остарбайтерів за законодавством України та способи його вдосконалення. *Публічне право*. 2012. № 2. С. 374-379.

90. Сирота І. Право на соціальне забезпечення та його реалізація в умовах пенсійної реформи. *Теоретичні та практичні проблеми забезпечення сталого розвитку державності та права*: матер. Міжнар. наук. конф. (Одеса, 30 листопада 2012 р.) Т. 1 / відп. за випуск д.ю.н., проф. В.М. Дрьомін. Одеса: Фенікс, 2012. С. 581-583.

91. Сирота І. Реформування законодавства про соціальне забезпечення: нові умови призначення пенсій. *Правове життя сучасної України*: матер. Міжнар. наук. конф. проф.-викл. складу (Одеса, 20-21 квітня 2012 р.). Т. 3 / відп. за випуск д.ю.н., проф. В.М. Дрьомін. Одеса: Фенікс, 2012. С. 305-308.

92. Сирота І. Пенсійна реформа та новації її здійснення в солідарній системі. *Наукові праці Національного університету «Одеська юридична академія»*. Т. XII / редкол. С.В. Ківалов (голов. ред.) та ін.; відп. за вип. В.М. Дрьомін. Одеса: Юридична література, 2012. С. 294-300.

93. Сільченко С. Базові категорії механізму правового регулювання загальнообов'язкового державного соціального страхування. *Підприємництво, господарство і право*. 2012. № 9. С. 54-58.

94. Сільченко С. Реформування солідарної системи пенсійного страхування в Україні: проблеми правової регламентації. *Право України*. 2012. № 6. С. 47-52.

95. Сімутіна Я. Актуальні проблеми кодифікації пенсійного законодавства України. *Право України*. 2012. № 6. С. 40-47.

96. Сіньова Л. Сучасний стан соціального захисту жертв нацистських переслідувань в Україні. *Публічне право*. 2013. № 2. С. 384-391.

97. Скоробагатько А. Пенсійне забезпечення за вислугу років деяких категорій працівників транспорту. *Право України*. 2012. № 6. С. 93-99.

98. Соціальний захист сімей, дітей та молоді, які перебувають у складних життєвих обставинах. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2014. № 4. С. 16-21.

99. Стадник М. Поняття пенсійного забезпечення в Україні. *Право України*. 2012. № 6. С. 12-18.

100. Сташків Б. Гарантії права на соціальне забезпечення: навч. вид. Чернігів, 2011. 100 с.

101. Сташків Б. Проблеми функцій права соціального забезпечення: стислий конспект лекцій. Чернігів, 2010. 27 с.

102. Сташків Б. Строки у праві соціального забезпечення: навч. вид. Чернігів, 2010. 88 с.

103. Стеценко В. Добровільне медичне страхування: правові засади регулювання. *Публічне право*. 2015. № 1. С. 197-202.

104. Стеценко В. Медичне право України (реформування охорони здоров'я в

умовах страхової медицини): монографія. К.: Атіка, 2012. 144 с.

- 105.** Стеценко В. Обов'язкове медичне страхування в Україні: тези та нормативно-правове забезпечення. *Публічне право*. 2013. № 2. С. 57-63.
- 106.** Стеценко В. Організаційно-правове забезпечення медичного страхування у США. *Публічне право*. 2013. № 4. С. 28-37.
- 107.** Тарасенко В. Поняття та ознаки соціальних допомог. *Правове життя сучасної України*: матер. Міжнар. наук. конф. проф.-викл. складу (Одеса, 20-21 квітня 2012 р.). Т. 3 / відп. за випуск д.ю.н., проф. В.М. Дрьомін. Одеса: Фенікс, 2012. С. 321-323.
- 108.** Тищенко О. Тенденції розвитку законодавства про пенсійний вік. *Право України*. 2012. № 6. С. 67-73.
- 109.** Токарев А. Обов'язкове медичне страхування в Україні: соціально-економічні та юридичні передумови запровадження. *Публічне право*. 2011. № 3. С. 286-292.
- 110.** Торжевський М. Проблеми безробіття молоді та напрями їх вирішення. *Економіка України*. 2014. № 1. С. 87-95.
- 111.** Трудове право та проблеми соціального захисту населення в контексті правової держави: матеріали науково-практичної конференції, м. Харків 24-25 вересня 2010 року / За ред. проф. В.С. Венедіктова. Харків: Українська асоціація фахівців трудового права, Харківський економіко-правовий університет, 2010. 292 с.
- 112.** Турегельдинова А. Анализ эффективности структуры социального пакета. *Актуальні проблеми економіки*. 2014. № 1. С. 383-387.
- 113.** Факас І. Прийняття Пенсійного кодексу України – нагальна необхідність сьогодення. *Теоретичні та практичні проблеми забезпечення сталого розвитку державності та права*: матер. Міжнар. наук. конф. (Одеса, 30 листопада 2012 р.) Т. 1 / відп. за випуск д.ю.н., проф. В.М. Дрьомін. Одеса: Фенікс, 2012. С. 667-669.
- 114.** Федоренко А. Недержавний пенсійний фонд: виплата пенсії на строк очікуваної тривалості життя. *Фінанси України*. 2012. № 7 (200). С. 59-73.
- 115.** Федоренко М. Про соціальний захист медичних працівників. *Охорона праці*. 2013. № 12. С. 48-49.
- 116.** Федорова А. Захист соціальних прав у рамках Європейської конвенції з прав людини. Значення для України. *Право України*. 2012. № 11-12. С. 241-251.
- 117.** Федорова В. Порівняльне дослідження законодавства у сфері страхування в Україні та провідних країнах світу. *Актуальні проблеми економіки*. 2015. № 2. С. 339-346.
- 118.** Федорченко Н. Поняття та ознаки договору про надання послуг. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2014. № 12. С. 98-104.
- 119.** Харитонova Л. Основні напрямки реформування умов пенсійного забезпечення наукових працівників. *Правове життя сучасної України*: матер. Міжнар. наук. конф. проф.-викл. складу (Одеса, 20-21 квітня 2012 р.). Т. 3 / відп. за випуск д.ю.н., проф. В.М. Дрьомін. Одеса: Фенікс, 2012. С. 343-344.
- 120.** Харченко О. Правові аспекти призначення дитині кількох опікунів чи піклувальників. *Держава і право*. Вип. 62. К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2013. С. 201-205.
- 121.** Хуторян Н. Нова пенсійна реформа в період незалежності України: проблемні питання. *Право України*. 2012. № 6. С. 33-39.
- 122.** Цікановська Н. Теоретико-методичні підходи до діагностики фінансової безпеки недержавних пенсійних фондів в Україні. *Фінанси України*. 2014. № 8. С. 85-96.
- 123.** Черкасова С. Прогнозування інвестиційного потенціалу вітчизняних недержавних пенсійних фондів. *Регіональна економіка*. 2013. № 4 (70). С. 71-79.
- 124.** Чернявська Г. Процедурні юридичні факти у сфері соціального забезпечення. *Підприємництво, господарство і право*. 2012. № 10. С. 140-143.
- 125.** Чічкань М. Соціальний захист жертв політичних репресій: загальноправовий аспект. *Юридична Україна*. 2013. № 6. С. 82-86.
- 126.** Чорнецький В. Забезпечення та захист прав і свобод осіб з особливими потребами Україною як соціальною державою. *Часопис Хмельницького університету управління та права*. 2012. № 4. С. 35-39.
- 127.** Чудік-Білоусова Н. Нові соціальні ризики як підстава соціального забезпечення в Україні. *Університетські наукові записки*. 2015. № 1. С. 82-108.
- 128.** Чудік-Білоусова Н. Цивільно-правовий договір у системі соціального

забезпечення України. *Університетські наукові записки*. 2014. № 4. С. 43-54.

129. Шайхутдинова Г. Понятие достойного уровня жизни по Европейской Социальной хартии: теоретико-правовой анализ. *Правовая политика и правовая жизнь: Академический и вузовский юридический научный журнал*. 2012. № 3. С. 97-100.

130. Шатковська Д. Актуальні проблеми медичного права в Україні. *Публічне право*. 2011. № 4. С. 395-399.

131. Ширант А. Поняття та система принципів пенсійного забезпечення. *Право України*. 2012. № 6. С. 19-26.

132. Шумило М. Становлення системи соціального захисту населення загалом та пенсійного забезпечення зокрема. *Правове життя сучасної України: матер. Міжнар. наук. конф. проф.-викл. складу (Одеса, 20-21 квітня 2012 р.)*. Т. 3 / відп. за випуск д.ю.н., проф. В.М. Дрьомін. Одеса: Фенікс, 2012. С. 313-315.

133. Шумило М. Теоретичний аспект пенсійного забезпечення непрацездатних членів сім'ї державних службовців у зв'язку втрати годувальника. *Правова держава*. 2010. Випуск 21. С. 258-266.

134. Шумило М. Пенсійне забезпечення державних службовців: спроба «реформування». *Право України*. 2012. № 6. С. 86-92.

135. Шумило М. Правовідносини в пенсійному забезпеченні: функціональний аспект. *Публічне право*. 2014. № 3. С. 130 -136.

136. Шумило М. Конституційна юстиція і соціальний захист: становлення та тенденції розвитку. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2014. № 7. С. 65-72.

137. Шумна Л. До проблеми принципів інституту соціального обслуговування. *Вісник Академії правових наук України*. 2011. № 3. С. 197-205.

138. Шумна Л. Обмеження права на соціальні послуги. *Теоретичні та практичні проблеми забезпечення сталого розвитку державності та права: матер. Міжнар. наук. конф. (Одеса, 30 листопада 2012 р.)* Т. 1 / відп. за випуск д.ю.н., проф. В.М. Дрьомін. Одеса: Фенікс, 2012. С. 614-616.

139. Шумна Л. Правовідносини у сфері соціального обслуговування. *Правове життя сучасної України: матер. Міжнар. наук. конф. проф.-викл. складу (Одеса, 20-21 квітня 2012 р.)*. Т. 3 / відп. за випуск д.ю.н., проф. В.М. Дрьомін. Одеса: Фенікс, 2012. С. 316-317.

140. Якуша Н. Шлях до здійснення реформування системи соціального забезпечення. *Форум права*. 2012. № 1. С. 1125-1131.

6. Інформаційні ресурси

1. www.reyestr.court.gov.ua - єдиний державний реєстр судових рішень
2. www.president.gov.ua – офіційна сторінка Президента України
3. www.rada.gov.ua – сервер Верховної Ради України
4. www.kmu.gov.ua – урядовий портал Кабінету Міністрів України
5. www.ovu.com.ua/pages/bmu - офіційний сайт загальнодержавного науково-практичного фахового видання «Бюлетень Міністерства юстиції України»
6. www.pravoua.com.ua - офіційний сайт загальнонаціонального науково-практичного юридичного журналу «Право України»
7. www.kul.kiev.ua/gurnal-chasopis-kup-/chasopis-kijivskogo-universitetu-prava.html - офіційний сайт юридичного науково-теоретичного щоквартальника «Часопис Київського університету права»
8. www.ligazakon.ua - портал Ліга Закон
9. www.nau.kiev.ua - професійна юридична система Мега-НАУ
10. www.gntb.gov.ua - сайт Державної науково-технічної бібліотеки України
11. www.nplu.org - сайт Національної парламентської бібліотеки України
12. www.pravo.org.ua - сайт Центру політико-правових реформ
13. pravotoday.in.ua - юридический портал Pravotoday
14. www.nbuv.gov.ua – Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського
15. <http://www.mlsp.gov.ua/labour/control/uk/index>] - офіційний сайт Міністерства соціальної політики України
16. www.ukrstat.gov.ua - офіційний сайт Державної служби статистики України
17. www.scourt.gov.ua - Верховний Суд України (інформаційний сервер)
18. www.echr.coe.int/echr - Європейський суд з прав людини
19. www.ccu.gov.ua/uk/index - Конституційний Суд України
20. www.mlsp.gov.ua/labour/control/uk/index - Міністерство соціальної політики України
21. www.nas.gov.ua/Pages/default.aspx - Національна академія наук України
22. www.aprnu.kharkiv.org - Національна академія правових наук України
23. www.court.gov.ua - Судова влада (офіційний веб-портал)
24. www.ilo.org/global/lang-en/index.htm - Міжнародна організація праці
25. www.golos.com.ua - Голос України (газета Верховної Ради України)